

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 40
četrt „ — „ 80
(Posamezne številke
15 kr.)

Oznaniła,
škrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznaniła in reklamasje
pošiljajo se
upravnističtvu
v Maribor.

Odprte reklamasje
so
poštne prostje.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do
pise se ne oziramo.

Nefrančirana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene pošlato knjige
se ne vračajo.

Kako se je pripravljati na izpit sposobnosti za občne ljudske šole.

(Dobro namenjene besede tistim, katerim se je še pripravljati za sposobnostni izpit.)

Akoravno so nastopne vrste namenjene najprej tistim, ki se še morajo pripravljati na izpit sposobnosti, hočemo vendar kar iz začetka povdarjati, da ne bode škode nobednemu učitelju, ako žrtvuje temu sestavku pol urice. Saj priprava na izpit sposobnosti ni nič drugega nego začetek tistega dela, kateremu se učitelj ne sme nikol odpovedati, ako hoče vestno izpolnjevati svoj težaven, toda imeniten in prelep posel. Navadno tó delo imenujemo nadaljevalno izobraževanje učiteljevo. Naprej je naše vkupno geslo in naprej! se mora glasiti geslo vsakega pojedinca; kajti, kdor ne napreduje, nazaduje. Prenehljeja v prirodi ni nikjer.

Povod temu članku daje mi skušnja, (kojo sem imel priliko pridobiti si tudi drugod), da pogostokrat, skoro bi moral reči največkrat, izpraševanci ne stopijo tako pripravljani k zeleni mizi, kakor bi bilo želeli to v njihovem interesu, najbolj pa z ozirom na ugled učiteljskega stanú. Ta obžalovanja vredna prikazen nam lahko omaji vse upanje, da bi na tak način naše šolstvo napredovalo tako, kakor mora želeli tó vsak vrli domoljub in Avstrijan, vsak človekoljub. Kajti kako smemo pričakovati, da bode on, ki se nij vestno pripravljaj na izpit, o katerem vé, da je itak nekaj odvisno od njegovega izida, vestno izpolnjeval dolžnosti svojega stanú, ako bode sam sebi prepuščen in ga ne bode nikdo ali le redkokrat kdo nadzoroval? Vprašal sem se večkrat, kaj pa je vzrok tej žalostni prikazni? Ali je res samo malomarnost temu kriva? Menim in upam, da ne. Zdi se mi marveč, da je — vsaj pogostokrat — neznanje in pomanjkanje učil več krivo nego malopridnost. Saj sem doživel še lansko jesen, da se je zglašil kandidat k izpitu sposobnosti, neznaoč, da imamo nov (!) izpitni ukaz, ki je veljaven vže od 31. julija 1886. To pa ni redkokdaj, da prošnje za dovoljenje k izpitu niso pravilno spisane in opremljene, akoravno je v čl. II. t. l. izpitnega ukaza jasno določeno, kako se morajo spisovati prošnje, kamor se morajo pošiljati in kako jih je opremljati.

Ako se ti je torej pripravljati za izpit sposobnosti, vzemi najprej izpitni ukaz z dne 31. julija 1886 (dobiš ga pri vsakem knjigotržci, ali pa ti ga naroči, če ga nima, za 10 kr.), pa ga dobro prouči, posebno čl. II., (ako hočeš delati izpit za občne ljudske šole).

Glavni stavek omenjenega ukaza slovó: „Izpit sposobnosti za občne ljudske šole ima značaj praktičnega izpita“

Ta stavek se rad tako tolmači, kakor da bi strokovnega znanja ne bilo nič treba, ali da se vsaj po njem ne bi smelo vprašati pri izpitu. To pa je pomota. Kdor tako misli, prezira glavno tirjatev vsake metodike: „Temelj vsaki metodiki je, da ima učitelj popolnoma v oblasti učno stvarino“.*) Ako se učitelj sam bori s stvarino, tedaj ni misliti na to, da bi jo mogel podajati drugim svest si svojega smotra. To je sicer samo po sebi umevno, pa je tudi v izpitnem ukazu naravnost povedano. Čl. II. t. 3; „Kandidat mora dokazati, da ima učno stvarino občne ljudske šole v obče v oblasti, ne da bi se na posameznosti posebno gledalo — —“. In dalje: „Izpit se razprostira na učno stvarino teh (ljudskih) šol — —“. In še jedenkrat čitaš pod 6. točko istega člena: „Izpit (ustni) obsega specijalno metodiko predpisanih (obligatnih) učnih predmetov občnih ljudskih šol; pri tem se mora izpraševati toliko učne stvarine teh šol, kolikor zahteva izpitni smoter“.

Tukaj ne gre za obširno, marveč za temeljito in korenito strokovno znanje. Obseg strokovnega znanja, ki se mora zahtevati, določuje učni smoter občnih ljudskih šol. Odrešito pa moram svariti pred tem, da bi se strokovno znanje omejevalo na tisto vrsto (kategorijo) šol, na kateri je izprašanec slučajno poučeval ali še poučuje.

Bilo bi pač preskromno, ko bi hotel učitelj na jednorazrednici omejiti svoje duševno obzorje s štirimi šolskimi stenami. Dokler bodo izpraševalne komisije opravičene — in upamo, da bode tako ostalo — izdajati samo spričevala sposobnosti za občne ljudske šole in ne za pojedine vrste šol (jedno-, dvo- itd. razrednice), dotlej bodo tudi morale zahtevati, da bodo izpraševanci obvladali učno stvarino vseh vrst ljudskih šol. In je-li to res tako težavno? Je-li tako težavno, da si ohrani kandidat, ki je prestal zrelostni izpit, iz obilnega znanja pičel ostanek, ki ga potrebuje v šoli?

Kako se doseže ta smoter? Dober kos tega smotra, mislim, dosežeš, ako se temeljito pripravljáš na vsako učno uro. Pred metodično pripravo moraš se strokovno pripraviti. Tukaj boš imel povod, da bereš v učni knjigi, ki si je vaje in ki si jo ohranil si iz učiteljišča. Pri tej priliki pač ne boš čital samo tistih vrstic, ki jih hočeš učencem povedati, ampak hočeš-li prosto razpolagati o učni stvarini, moraš prebrati večji oddelek, da boš znal, v kakšni zvezi je, kaj poveš, s celoto. Na ta način boš zasledil tu in tam kako škrbino v svojem znanji, kar te bode mikalo, da sežeš po obširnejši knjigi in se temeljiteje poučiš.

Drug povod, da učitelj ponavlja strokovno znanje in ga razširja, izvira zopet iz šolske potrebe. Metodika zahteva, da se učitelj pri vsem pouku najprej ozira na domači kraj. To zahteva zemljepisni, zgodovinski, prirodopisni, prirodoslovni in celo računski pouk. Zemljepisni pouk začenja pri domačem kraju, poznavanje domovine mu je najvažnejši smoter; zgodovinski pouk mora se ozirati najprej na pripovedke, gradove in druge zgodovinske spomenike šolskega okraja; prirodoznanski pouk se mora najprej ozirati na domače razmere itd. Zatorej pa je nujna potreba, da se učitelj, ko pride na novo šolo, najprej vsestranski ponči o različnih razmerah svojega krajnega delokroga. Kakšna je zemlja, na kateri bivajo učenci in jih stariši, iz katerih rudnin je nastala, katere rudnine se nahajajo v nji, kako se imenujejo griči, gore, doline, potoki, reke v okolici kako daleč jih vidiš? S katerim gorovjem, s katerim porečjem so v zvezi? itd. Katere rastline in katere živali na tej zemlji živé? Katere rastline in živali gojijo ljudje in kako ravnajo z njimi? Kaj se ve o šoli v prejšnjih časih, kaj o cerkvi? Kaj se pripoveduje

*) Komensky pravi: „Učitelj bodi k poučevanju sposoben, torej, kolikor je treba, učen! On mora zatorej znati vse, kar ima učiti; kajti, česar kdo dovolj ne zna, tega učiti ne more. Zares nobedna reč nič drugega delati ne more, nego čemur je, n. pr. bela reč more beliti, težka težiti, gorka greti itd.; in tako more samo moder človek činiti modrim, zgovoren zgovornim, nraven navnim, pobožen pobožnim, matematik matematikom, fizik fizikom itd.“

o bližnjih gradovih ali njihovih razvalinah, o gorah itd. Vse to mora učitelj znati. In da bo vse to prav razumeval in prav znal porabiti pri pouku, mora vsako na novo pridobljeno betvico svojega krajnega znanja uvrstiti v okvir dotične znanosti. Zato bo zopet treba seči po učni knjigi ali pa še po kakem večjem delu iz dotične znanosti.

Tega bi bilo res mnogo, in marsikateri čitatelj si bode mislil, da ni mogoče, da bi se sploh ljudski učitelj kedaj mogel toliko naučiti, kolikor se kandidat, ki bi itak rad po dvoletnem delovanju se odrešil skrbi za sposobnostni izpit. Pa ni tako hudo, kakor se vidi. Vsaj nikdo ne misli na to, da bi kandidat moral znati vse hrošče, metalje in različno golazen, ki lazi in leta po domači zemlji in v domačem zraku. Vsaj smo vže povedali, da je le toliko treba, kolikor spada v ljudsko šolo. Merilo za to so nam učni načrti za ljudske šole. A še jedenkrat povem, da ni izpitov za jedno-, dvo-, tri-, itd. razrednice, ampak samo za občne ljudske šole. Kdor torej v tem oziru hoče zahtevam zadostiti, mora toliko znati učnega gradiva, kolikor se ga tirja za osemrazrednico ali recimo sedemrazrednico. Če pa bi kdo rad vedel, po katerih knjigah bi se gledé na strokovno znanje pripravljaj, temu povem, da seveda oficijalno ni in ne more biti nobedna knjiga za to zapovedana. Svetoval pa bi tistim, ki si ne znajo sami izbrati gradiva iz knjig, ki so jih rabili na učiteljski, naj vzamejo knjige, potrjene za meščanske šole. S temi bodo z večjega shajali.

Nadalje veleva izpitni ukaz: „Izpraševati se mora najprej na podlagi čitank in učnih knjig, kakor tudi učil, dovoljenih za učno rabo na občnih ljudskih šolah“ (čl. II. t. 6). Kandidat mora torej temeljito zveden biti v čitankah, v učnih knjigah in učilih, po katerih poučuje. Razvrstitev tvarine, pa tudi vsebina posameznih odstavkov v teh knjigah bi mu morali vedno pričujoči biti. Brez tega ni misliti na to, da bi mogel izbrati in razvrstiti učno tvarino z ozirom na posebne šolske razmere. Žalostno je pač ako izprašaneec pri izpitu niti ne zna povedati, katero čitanko rabi v šoli. (Različnih izdaj katekizmovih mnogi kandidatje ne poznajo).

Akoravno je neko, res da prav skromno strokovno znanje, potrebna podlaga za pripravljanje na sposobnostne izpite, itak je tisto le začetek k temu. Težišče sposobnostnega izpita je pedagogika in osobito specijalna metodika.

Učno gradivo iz pedagogike se nahaja v vzgoje- in ukoslovji, ki se ga je kandidat naučil na učiteljski. Po teh knjigah je treba opetovčno segati, da se oživi spomin; kajti ti nauki morajo se izpremeniti tako rekoč v meso in kri učiteljevo.

Pogostoma se vpraša, je-li tudi zgodovina vzgoje- in ukoslovja izpraševalni predmet? Na to vprašanje lahko odgovorim, da je, kajti po izpitnem ukazu obsega izpit „pedagogiko“, h kateri brez dvojbe spada tudi zgodovina vzgoje- in ukoslovja. Zatorej se naj nihče ne zanaša, da bi ga ne smel o tem predmetu nikdo nič vprašati pri izpitu. Toda pristaviti mi je takoj, da se, kolikor je meni znano, navadno ne stavijo posebna vprašanja iz te stroke. Iz tega pa ne sledi nikakor, da bi se kandidat ne smel učiti pedagogične zgodovine, temveč jaz bi mu kar najtopleje priporočal, da prav marljivo čita v tej knjigi, da vsaj ne pozabi ničesar, kar si je na učiteljski priboril. In to iz teh-le razlogov — ne gledé na to, da se mu lahko postavi vprašanje iz zgodovine pedagogične: Kdor hoče pridobitke sedajnosti dobro razumeti in ceniti, mora tudi poznati dolgo in težavno pot, ki je privedla k tem pridobitkom. Kandidat mora pokazati, „da si je pridobil izkušnjo in zmožnost, razsojati v vzgojevalnih vprašanjih in v vprašanjih ljudskega šolstva“. Te zmožnosti si ne pridobiš nikjer tako lahko, nikjer se ti ne bode tako bistrila razsodnost v ljudsko-šolskih rečeh kakor pri proučevanju zgodovine, vzgoje in pouka. Meni se zdi, kakor da bi se po krivici zgodovina posameznih znanostij preveč zanemarjala. „Historia vitae magistra“ (Zgodovina je učiteljica življenja) velja tudi tukaj in bi se z ozirom na

naše vprašanje lahko tako izreklo: Zgodovina vzgoje- in ukoslovja je ključ do njihovega razumenja.

Na dalje se izprašuje „specijalna metodika obligatnih učnih predmetov občne ljudske šole“. To-le je pravo polje, ki ga mora obdelovati kandidat, pa ne samo kandidat, ampak učitelj sploh. Kajti nikdo si ne misli, da po dveletnem službovanji stopi gotov učitelj k izpitu. To je polje, ki se tudi v celem življenji človeškem ne da prevladati popolnoma. Koliko, kaj in kako se mora poučevati, da se doseže, kar se da, vzgojevalni in poučni smoter ljudske šole: v odgovarjanji in v praktični izpeljavi teh vprašanj leži vsa težavnost in umetnost poučevanja. Da se sedaj, (od leta 1886 sem) na naših učiteljskih po osnovnih pravilih sme in mora več časa in pozornosti posvetiti specijalni metodiki pojedinih učnih predmetov nego se je dalo poprej, je velik napredek v ljudskem šolstvu. Orožje k metodičnemu delovanju prinese si torej kandidat iz šole seboj. Sedaj pa je treba orožje vihneti, treba je teorijo predejeti v prakso.

Kako se loti kandidat — in ravno tako tudi učitelj — reševanja te težavne naloge? — Jaz poznam samo jeden pripomoček, ki te privede do tega smotra: pravi se mu „temeljita metodična priprava“. Nobeden učitelj, od selskega „šolmaštra“ do visoko učenega vseučilišnega profesorja, ne sme stopiti nepripravljen v šolsko sobo, najmanj pa novinec v učiteljskem stanu. Naj si vsak sam pove, — kateri učitelj namreč ni nikoli grešil proti tej zapovedi? — koliko dragega časa se je izgubilo, koliko nerednostij je zakrivil, ako je jedenkrat mislil, da sme začeti brez posebne priprave svoje opravilo. Pred vsem velja ta zapoved za učitelja na jednorazrednici. Le pri vestni pripravi je mogoče, da se zadostuje težavni nalogi, da se ob jednem poučujejo trije oddelki, ki so tako rekoč trije razredi v jedni izbi.

Metodična priprava zapopade celo vrsto dejanj. Najprej je treba, da si naправиš popoln učni načrt za prihodnji dan. Za vsako časovno jednoto (celo ali pol ure) moraš določiti učno stvarino in neposredni smoter (učno jednoto). Ako je več oddelkov v tvojem razredu, se mora isto zgoditi za vsak oddelek. Kajti, ako hočeš, da se čas, odmerjen posrednemu pouku, ne bode samo izpolnil, ampak koristno porabil, moraš naloge za posredni pouk premišljeno izbrati. Vsaka naloga za takozvano „tiho izdelovanje“ mora biti bistven in potreben del učnega vsporeda (Lehrgang). Tukaj je treba dobro premisliti, kaj in koliko učne stvarine se more in sme odrediti neposrednemu, kaj in koliko posrednemu pouku. Vse to pa ni mogoče, ako učitelj še le med uro v čitanki ali računici išče, kakšno opravilo bi dal temu ali unemu oddelku. Ako noče zgubiti preveč časa s premišljevanjem, ne preostaje mu v tem slučaju pač nič drugega, nego da napove kako nalogo, na katero najprej naleti, ne gledé na to, je-li se tudi ujema z učnim vsporedom dotičnega oddelka ali ne, je-li potrebna ali ne, so-li učenci zadosti pripravljeni za-njo itd. Na ta način učenci pač dobijo opravka, a za pouk se ne doseže ničesar. Dotična ura je zgubljena. To je neodpustna pregreha osobito v razredih z oddelki, kjer se itak učitelj more samo polovico ali tretjino časa pečati neposredno z vsakim oddelkom. Natanko in pismeno izdelan načrt dnevnega reda, za vsak dan posebej, je torej prva potreba vestne vsakdanje priprave za pouk.

Ko si izdelal obris dnevnega reda za pouk prihodnjega dne, tedaj še le moreš izdelavati pojedinosti. Na katere, učencem znane, predstave boš priklenil nove predstave? Kako boš dosegel smoter, ki si si ga postavil? Katerih nazoril boš potreboval? Teh si moraš pripraviti, da jih imaš pri roki. Kako boš postopal pri vsakem pojedinem predmetu? Na katere težkoče boš morebiti naletel? Kako boš vprašal? Kako boš na konci učne ure (ali polure) rezultat na kratko izrekel, da si ga bodo učenci kot vspeh te učne ure zapomnili? Na ta in še na več takšnih vprašanj si boš moral odgovarjati, predno se

ponk začne. Pri tem bode novinec moral večkrat svoje mojstre dobrega sveta prositi. Treba bode pogledati v kako zanesljivo metodično knjigo, učno sliko itd. Zatorej učitelju ne sme nedostajati, če tudi prav skromne, toda pametno izbrane knjižnice. Kot svetovalec pri nakupovanju knjig priporočam „Popotnikov koledar iz leta 1890“. Popotnik nam tudi rad pove o priliki o kaki novejši, priporočanja vredni knjigi in je začel, če se ne motim, ta predal še bogatejše zalagati. Pa si naj vsak izbere, česar mu je treba in kar mu prija. Samo na jeden zbornik metodičnih navodov bom tukaj opozoril, posebno zato, da bodo novinci znali za začetek, kaj v roke vzeti. Imenuje se: „Dr. Wilh. Zenz, Lehrbuch der speciellen Methodik für die österreichischen Lehrer- und Lehrerinnenbildungsanstalten. Wien, Alfred Hölder 1888“. Vsega vkup je 13 zvezkov, ki se tudi posamezni prodajajo (20—50 kr. zvezek). V vsakem zvezku se obdeluje specialna metodika po jednega učnega predmeta občne ljudske in meščanske šole. Metodiko pojedinih predmetov spisali so strokovnjaki (učitelji dotičnih predmetov na različnih učiteljskih). Vsebina zvezkom je ta-le: 1. Methodik der Elementarclasse. Von Jakob Beck. 2. Methodik der Unterrichtssprache. Von Franz Branky. 3. Methodik des Rechnens. Von Julius Gartner. 4. Methodik der Geometrie und des geometrischen Zeichnens. Von S. Fleckinger. 5. Methodik der Geographie. Von A. E. Seibert. 6. Methodik der Geschichte. Von Dr. Em. Hannak. 7. Methodik der Naturgeschichte. Von Dr. W. Zenz. 8. Methodik der Naturlehre. Von Franz Hauptmann. 9. Methodik des Freihandzeichnens. Von Alois Jelinek. 10. Methodik des Schönschreibens. Von Josef Marn. 11. Methodik des Gesanges. Von E. Lenz. 12. Methodik des Turnens. Von Wilh. Buley. 13. Der Schulgarten. Von Dr. A. Nalepa.

Navajajoč ta zbornik nikakor ne bom dejal, da je on kak evangelij, na kateri se smeš zanašati vselej. Ampak kakor je to pri knjigi, imajoči toliko pisateljev samo po sebi umevno, so nje različni deli zelo različne vrednosti. Hotel sem le povedati, da je kandidatu neobhodno potrebno, da prebere za vsako stroko vsaj jeden metodičen navod. Kdor za kako stroko ima ali pozna kaj boljšega, pa naj dotični zvezek navedene zbirke izpusti. Tudi to ne bode težavno razsoditi. Komur je kaj mar za strokovne časnike, najde gotovo tam marsikateri dober svet. Mlajši učitelji in osobito kandidatje pa so imeli na učiteljski priliki, spoznati to in ono knjigo, ki se jim je priporočala. Naj si pa tudi med seboj pomagajo in povedó, kaj je kateri izkusil ali našel. Baš za to je prijateljsko občevanje s tovariši sploh in v društvih pa posebej učitelju toliko koristno in potrebno.

Jednak zbornik, samo nekaj širje pa ne vselej boljše izdelan, je: „Robert Niedergesäß, Handbuch der speciellen Methodik. Wien, Pichler's Witwe & Sohn“. Tudi ta zbornik bi moral vsak kandidat vsaj pregledati. Sploh je treba pobriniti se za pedagogiško in posebno za metodično književnost. Učitelj mora poznati različna pota, katera hodijo in so hodili drugi; potem si bode izbral sam svojega, ali pa bode hodil, kakor mu bode kazalo, nekaj po tem, nekaj po unem, nekaj pa po svojem.

Hoče-li priprava našim zahtevam zadostovati, tedaj je seveda potrebno, da se izvrši pismeno.

Ni mi neznan, da zahtevam s tem debel kos težavnega dela od učitelja novince. Da bi izdelal dan za dnevom, razun 5—6 učnih ur, ki jih mora opraviti, še pismeno pripravo za ravno toliko učnih ur prihodnjega dne, in navrh pa še ne mara opravljal kako drugo delo za postranski prisluzek, to je težavno dnevno opravilo, ki se še menda popolnoma ne premore. Toda ne smemo prezreti, da ne zahteva vsaka ura jednako natančne priprave. Za nekatero zadostuje kratek načrt, za drugo bode treba natančnejše, za nekatero celo nadrobne učne slike. Sicer tudi pri tem načinu pismene priprave ne bode dela zmanjkalo. Itak pa bi ga rad kar najnujnejše priporočal. Plača ne bode izostala. V kratkem času to delo ne bode več težava, ampak slast, ki se bode podvojila, ako se

bodo v šoli pokazali lepi vspehi. V nekaj letih pa bode na ta način nastala zbirka priprav, ki bode pisatelja razveselila, kadar koli jo bo pregledal. V poznejših letih, ko bode imel vže več skušnje, bode v svojih pripravah marsikaj popravil, in na zadnje bode imel knjigo, služečo mu za svoje posebne razmere bolje, nego cela knjižnica drugih knjig.

Kdor se tako pripravlja, bode, o tem sem preverjen, kmalu imel vzoren razred — in sposobnostni izpit mu ne bode prizadel nobedne težave.

Nazadnje še moram omeniti, da so tudi šolski zakoni izpraševalni predmet. V tem oziru mi ni treba tratiti mnogo besed. Šolski zakoni in šolske naredbe za Štajersko nahajaš v znani zbirki: „Die neuen Gesetze und Verordnungen auf dem Gebiete der Volksschule für Steiermark“, kojih je doslej izšlo 23 zvezkov. Ker je pa ta zbirka precej obširna in so prišli nekateri zakoni in mnoge naredbe vže ob veljavo, bode bolje kazalo, ako si kupiš: „Dr. Th. Tupetz, Gesetzliche Vorschriften über die Schulpraxis. Zum Lehrgebrauch an österr. Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten und als Hilfsbuch für die Vorbereitung zur Lehrbefähigungsprüfung. Mit einem Anhang: Auszug aus der Vorschrift über die Lehrbefähigungsprüfung für allgemeine Volks- und Bürgerschulen. Ausgabe für Steiermark“. Prag, F. Tempsky 1891. Preis: cartoniert 50 kr. — V tej knjižici se nahaja vse, česar je v tem oziru vedeti treba.

O pripravi za izpit iz veronauka si ne čutim poklica, da bi govoril. Nadejam se, da se oglasi z ozirom na ta predmet o priliki v „Popotnik-u“ poklicana oseba, kar se mi je vže na pol obljubilo.

Ne morem končati teh vrstic, da ne bi še opozoril na dve točki izpitnega ukaza. Prva se glasi: „formalno se zahteva, da se kandidat zna jasno in določno izraziti v nepretrganem govoru“ in druga: „Ustni izpit jednega oddelka ne sme dalje trajati ko četiri ure“. Ker se navadno po trije kandidatje združijo v jeden oddelek, pride za vsak predmet povprek na pojedinca malo več ko 7 minut. Iz tega sledi, da izprašalec prvič ne sme izpraševanca po dolgih ovinkih s pomočjo pomožnih vprašanj spravljati na pravo pot, in drugič, da za to tudi nima časa. Tukaj samo velja: Izpraševanec zna odgovoriti, ali pa ne zna.

S tem nikakor nočem strašiti koga, da bi se ne upal k izpitu, ampak svariti hočem le, naj nikdo ne misli, da se ni treba nič pripravljati za izpit. Kdor dve leti marljivo spolnjuje svojo dolžnost, temu ne bode težko prepričati komisije, da je svoj čas primerno uporabil, in komisija se gotovo ne bode premišljala, poštenemu prizadevanju izreči svojega priznanja.

H. Schreiner.

O učiteljskih plačah na Goriškem.

Učiteljstvo na Goriškem je v Avstriji blizo najslabše plačano. Da to trditev postavimo, oglejmo si nekoliko postavne dohodke goriškega učiteljstva. Po postavi od 4. marcija 1879 § 2. so učitelji na javnih ljudskih šolah razvrščeni v tri razrede in sicer:

I. razred s 600 gld., II. razred s 500 gld., III. razred s 400 gld. letne plače.

§ 3. iste postave se glasi: „V šolskem okraji goriškega mesta ne sme število učiteljev prvega razreda presegati polovice skupnega števila učiteljev“.

Po drugih šolskih okrajih ne sme prestopati število učiteljev prvega razreda dvanajstine, ono drugega razreda pa ne treh dvanajstin skupnega števila učiteljev v dotičnem šolskem okraji. Po § 5. iste postave imajo voditelji: jednorazrednic po 30 gld., dvo-razrednic po 50 gld., trirazrednic po 75 gld., četiri- ali večrazrednic po 100 gld. opravilne doklade.

Po § 6. iste postave dobivajo voditelji zunaj mesta Gorice naturalno stanovanje ali pa po 100 gld. stanarine, ostalim učiteljem pa gre po §§ 34. in 37. dež. postave od 16. oktobra 1875 po 80 gld. stanarine. Po § 7. dež. postave od 4. marea 1879 dobiva podučitelj 300 gld. letne plače.

Po § 8. iste postave dobivajo učiteljice 80°/_o od plač za učitelje določenih. Vsled ravno tega paragrafa ima podučiteljica 60 gld. stanarine.

Po postavi od 19. marea 1870 § 30 dobivajo def. učitelji petletnine po 10°/_o naj-nižje letne plače.

Tako postavne določbe.

Vsled naredbe dež. šol. sveta tvorijo učiteljice gledé na uvrščenje v plačilne razrede svojo lastno kategorijo. Baš tako se pri uvrščevanju v plačilne razrede podučitelji in podučiteljice ne jemljejo v poštev.

Na Goriškem smo učitelji tudi v tem „srečni“, da imamo šolske okraje z lastnimi okraj. šol. zalogi. Pomnoženi okrajni šolski svet razpolaga z denarjem, imenuje in plačuje učiteljstvo v svojem okraji. V pomnoženim okraj. šol. svetu imajo večino občinski župani in podžupani, katerim gre celo postavni in krvavo zasluženi denar silno težavno iz pod palca.

Pretresujmo sedaj bolj natanjko :

I. postavne določbe,

II. naredbi dež. šolsk. sveta,

III. pomnoženi okraj. šol. svet, kako se vse to v praksi vrši in kake posledice ima.

I.

Vsled postavnih določb pride v posameznih okrajih od 12 učiteljev jeden v I. plačilni razred, trije v II. in osem v III. Ako je v okraji 23 učiteljev, pride tudi le jeden v I. plačilni razred in ako jih je 11, ne pride pa nobeden. Jednako se godi večemu ali manjšemu številu učiteljev in zopet tako pri II. plačilnem razredu.

Učiteljice občutijo ta razmerja pa še britkeje. V sežanskem in tolminskem okraji bode težko kedaj 12 učiteljic; tedaj učiteljicam v teh okrajih ni upati, da bi katera prišla kedaj v I. plačilni razred. V tolminskem okraji ne pride tudi v II. plačilni razred nobedna učiteljica več, kajti vsled prejšnjih postav ste dve v II. plačilni vrsti, za tretjo pa po sedaj veljavnih določilih ne bode prostora, dokler ste dve v službi.

V odstotkih označeno je v deželi izvzemši Gorico: v I. plačnem razredu 8¹/₃^o/_o, v II. plačnem razredu 25°/_o, v III. plačnem razredu 66²/₃^o/_o.

Poleg tega so pa še podučitelji s 300 gld. in podučiteljice s 240 gld. letne plače.

V posameznih slovenskih okrajih pa:

V goriškem okraji je v	I. plačnem razredu	5 učiteljev	0 učiteljic,
„	II. „	13 „	2 „
„	III. „	43 „	14 „
V sežanskem okraji je	I. „	2 „	0 „
„	II. „	7 „	1 „
„	III. „	23 „	5 „
V tolminskem okraji je	I. „	2 „	0 „
„	II. „	6 „	2 „
„	III. „	22 „	2 „

Poleg tega je v goriškem okraji 11 (!) podučiteljic z 240 gld. letne plače in 3 podučitelji. V tolminskem okraj 1 podučiteljica in 2 podučitelja.

Vsled postavnih določb je torej ogromna večina, 66 $\frac{2}{3}$ %, skupnega učiteljstva v III. plačilni vrsti sè 400 gld. (učiteljice s 320 gld.) letne plače, vrh tega je več podučiteljev s 300 gld. in več podučiteljic s 240 gld. letne plače.

V treh slovenskih šolskih okrajih poknežene grofije Goriško-Gradiščanske je:

V I. plačnem razredu 9 učiteljev 0 učiteljic,

„ II. „ „ 26 „ 5 „

„ III. „ „ 88 „ 21 „

Poleg tega je 12 podučiteljic in 5 podučiteljev.

II.

Po naredbi dež. šolsk. sveta tvorijo učiteljice, kakor smo vže omenili, gledé na uvrščanje v plačilne razrede svojo posebno kategorijo, podučitelji in podučiteljice se pa ne jemljejo v poštev, akopram govori § 1. dež. postave od 4. marejja 1879 jasno o učiteljskem osebji in § 3. iste postave drugi odstavek, da se razvršča v plačilne razrede skupno število učiteljev. Baš tako kakor se torej razumejo pod učiteljskim osebjem „podučitelji“, tako bi se lahko razumeli tudi pod skupnim številom učiteljev, kakor n. pr. nadučitelji.

Marsikateri mlad podučitelj bi v številu pomagal potisniti starejšega, ki ima 10, 15 in tudi vže 20 službenih let, iz III. plačilnega razreda v II. Tako bi si tudi mejsebojno pomagali učitelji in učiteljice v skupnem številu potiskati starejše naprej. Koliko učiteljev zastoj čaka z mnogimi službenimi leti II. plačilnega razreda! In učiteljice v nekaterih okrajih niti misliti ne smejo na kako povišanje v 400 gld. Kaj pa še-le

III.

pomnožen okrajni šolki svet! Kedo se pa spomni v okraj. šolskemu svetu sploh, kedaj je kako mesto I. ali II. plačilne vrste dopolniti. Poglejmo v goriški okraj. V tem okraji je 16 učiteljic a nobedne ni v I. plačilnem razredu in le dve ste v II.

Postava določi vsaj jedni I. plačni razred in četirim II. Tudi dež. šol. svet bi se tega ne branil, a pomnoženi okr. šolski svet . . ! Tudi gledé na učitelje v tem okraji ni vse v redu. V tolminskem okraji je tudi baje jedno mesto II. plačilnega razreda dopolniti. Najmanj krivic se v tem oziru godi v sežanskem okraji, največ pa v goriškem.

Tudi gledé na petletne doklade se posameznim učiteljem v posameznih okrajih krivice godé. Usposobljen učitelj čaka 1, 2 in še več let def. službe, akoravno je več mest praznih. S tem pa trpi veliko škodo na dokladah. Za mali prestopok poseže se hitro na petletno doklado itd.

Iz vsega se razvidi, da trpi učiteljstvo na Goriškem vsled postavno — preborne plače in neugodnega tolmačenja dotične postave, največ pa vsled zavlačanja in obotavljanja okraj. šol. svetov, pomanjkanje, tako samo kakor njegove družine na živeži, obleki, vzgoji itd. Trpi pa tudi učiteljevo nadaljno izobraževanje, trpi njegov ugled in pouk v šoli.

Kako more vendar človek dandanes in celo z družino živeti in vsem najpotrebnejšim zahtevam zadostiti sè 400 gld. ali recimo tudi s 500 gld. letne plače. In to še stanu primerno!

Ker se je v zadnjih letih zboljšala učiteljem plača na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, v tržaški okolici in celo v siromašni Istri, ker se baš sedaj zboljšujejo plače nižjim uradnikom, ki imajo itak nad polovico več letnih dohodkov nego mi reveži; ker je pred dvema letoma naložil visoki dež. zbor goriški dež. odboru, naj gmotno stanje učiteljev pretrese, potrebno ukrene ter predloži svoje ukrepe dež. zboru, upa učiteljstvo in se nadeja, da bode letos visoki dež. zbor prav gotovo uslišal nja ponižne

prošnje ter jih rešil iz neznosnega pomanjkanja. Učiteljstvo na Goriškem težko pričakuje otvorjenja visokega dež. zbornice. Vsemogočni daj in pa naši č. g. poslanci, da se ne zaključijo brez pomoči ubogemu učiteljstvu in šolskemu napredku.

Vrnitev v domačijo.

(Učna slika, IV. čitanka.)

Opomba. Čeprav je ta spis povzet iz Jurčičeve pripovedovalne tvarine, ga vendar ložje uvrstimo mej popise; kajti vse, kar se v tem spisu pripoveduje, se lahko pové z jednim stavkom.

Kateri letni čas imamo sedaj? (Zimo). Kaj pokriva gore in doli? — Ali je kmetu všeč ta snežna odeja? (Da). Zakaj? (Ker varuje ozimino, da ne zmrzne). Komu je še sneg všeč, posebno kadar je južen? (Mladini). Kaj počenjajo dečki radi z južnim snegom? (Mečejo ga). Kaj še? (Delajo cerkve, hiše, sneženega moža). Pa še neko veselje imajo dečki po zimi. — Ti. (Sè sančicami se sankajo iz holmca navzdol). Da, dostikrat škriplje pod nogami, možje se stiskajo v plašče, dočim se brezskrbna mladost po klancih na sančicah vozi, ne meneč se za mraz, k večjim da si vkreber gredé, sančice na plečih, v roke pohuli. Kaj se zgodi po zimi s potoki? (Zazmrznejo). Tudi tukaj najdemo veselo mladino. Kaj delajo dečki večkrat na ledu starišem v škodo, črevljarjem v delo? Bolje je drsanje opustiti, kajti prav lahko se pripeti, da kateri tako nesrečno pade, da si roko ali nogo zlomi. Pomisliti pa tudi morate, koliko težko prisluzenih krajcarjev morajo stariši za vaše čevlje izdati. Stariši vam torej skrbé za obutek. Kaj še dobivate od ljubih starišev? (Obleko). Kaj še? (Hrano.) Ali stariši samo skrbé za vas, dokler ste mladi in majhni? Kam vas pošiljajo? (V šolo). Zakaj? Vidite, stariši tudi skrbé, da se pridno učite, da boste jedenkrat česa vedeli. Kakšni moramo biti starišem, ker imamo toliko dobrot od njih? (Hvaležni). Kaj stori priden otrok za svoje stariše? (Moli). Ali smemo svojih starišev pozabiti? (Nikdar). Spominjajmo se sedaj svojih starišev! Kaj misliš, kaj delajo tvoja mati sedaj? (Morda kuhajo). Kaj delajo oče sedaj? (Živini polagajo, živino

snajžjo). Ali oče tako v dan delajo, ne da bi kaj mislili? Kaj premišlujejo? (O gospodarstvu). Da, koderkoli oče gredó, zmiraj računajo, kaj bi bilo boljše, ter prevdarjajo, kje bi se dobil kak dobiček. No, kje so pa zdaj naše manjše sestrice, ker je zunaj mrzlo? (V sobi se igrajo). Kaj ne, kje blizu peči? Vsi se lahko spominjamo, kje je peč v sobi, v katerem kotu visi križ, kje stoji postelja itd.

Vidite, vi ste srečni, ker ste lahko vsaki dan pri svojih ljubih stariših, ali kateri starišev nimajo, pri dobrih ljudeh. Ali pa je vsaki človek tako srečen? (Ne). Da, mnogo mladeničev in deklic mora zapustiti svoje ljube stariše, dobre ljudi ter se preseliti v tuje, neznanе kraje. Kako bi vam bilo pri srci, če bi morali zapustiti svojo domačijo? (Težko). Da, res je — kajti četudi najdete v tujini dobre ljudi, tako dobrih, kakor so vaši roditelji, ne najdete nikjer. Veste-li, kaj pravi pregovor? (Povsod je dobro, doma najboljše). Zdi se nam pa tudi, da ni nikjer tako lepo kakor doma. Rekli smo, da bi se težko ločili od doma. Kako nam je mari tiste stvari, od katere se težko ločimo? (radi jo imamo, ljubimo jo). Kdo nam pa varuje našo ljubo domačijo? (Presvitli cesar). Kaj smo dolžni svetlemu cesarju, ker nam branijo domovino in naše ljube? Česa se radi spominjamo, kadar smo na tujem? (Domačije). Da, pa tudi otroških let se radi spominjamo, vsega veselja, katerega smo vživali doma. Ti spomini so tako živi, da so jih pesniki opisali v pesniški obliki. Mej drugimi pravi Stritar:

„V tuji deželi živeč, spominjal sem vedno se doma.
Kakor spominja se zvest matere svoje otrok,
Često domu sem oči iz tujega kraja obračal,
Gledal sem, kaj se godi po domovini okrog“.

Iz „Dunajskih elegij“.

Kdor mi ve te besede ponoviti? Kaj mislite, česa si želi človek, ki je vže mnogo let oddaljen od svoje domačije? (Vrniti se.) Ali se še spominjate zadnje kitice pesni „Popotnik“ v II. čitanki. Kako se glasi?

„Dezela ljuba, kje ležiš,
Ki jezik moj mi govoriš,
Kjer znanci moji še živé,
Prijet' lji moji v grobih spé?

Zdihujem, vprašam vedno kje?
Prijet' lji, k vam želi srce;
Perut imeti si želim,
Da k vam domu, ko ptič zletim“.

Danes hočemo čitati branje, katero nam opisuje občutke, ki človeka spremljajo, kadar se po dolgih letih zopet vrača v svoj rojstveni kraj. IV. čitanka 1, 2, 3, str. 33.

(Konec sledi.) Franc Zopf.

Proslava 300letnice J. A. Komenskega.

Praga. Slavnostni odbor, v katerega pošiljajo svoje poverjenike česko vseučilišče, visoka tehniška šola, društvo znanostij, mestni svet Pražki, zaveza českých učiteljských družstev, filozofsko društvo, umetniška beseda, akademija znanostij in umetnostij, društvo českých časnikarjev, društvo „Hlahol“, akademiška dijaška društva itd., je volil predsednikom zaslužnega c. kr. deželnega šolskega nadzornika, gospoda dvornega svetovalca J. Weber-ja, viteza iz Pravomilov. Odborove seje se vrše v prostorih staromestnega magistrata. Mestni svet je tudi dovolil 1000 gld. deloma za slavnost, deloma za Muzej Komenskega. Odbor priredi v slavnostnih dneh skupno veličastno svečanost s sledečim vspešnim: V soboto dne 26. marecja bode v Narodnem gledišči slavnostna predstava, katera se otvori s česko ouverturo Fibih-ovo, slavnostnim proslovom (prologom) od slavnega českega pesnika Jana Vrhlickega in z živo podobo Komenskega. Potem bodo predstavljali jedno posebnih od Komenskega spisanih iger, bržkone „Diogenes“ ali pa „Schola ludus“, katere je predložilo ravnateljstvo imenovanega gledišča slavnostnemu odboru. Predstava se konča zopet z živimi podobami Komenskega (apoteosa Komenskega). V nedeljo dne 27. marcija se priredi v velikanski dvorani na Zofijinem otoku slavnostna akademija, v kateri se bode po slavnostnem proslovu od znane pisateljice Eliške Krasnohorske izvedla nova Fibih-ova ouvertura, zraven nje pa jedna velikih orkestralnih skladb slavnega Smetane ali Dvořaka. Društvo „Hlahol“ (zvok) zapoje za to slavnost sestavljeno in uglasbeno Knitlovo himno in Kličkov psalm, a dr. prof. P. Durdik oriše Komenskega kot človeka-učenjaka, posebno pa kot Čeha in učitelja. V spominski den rojstva velikega učitelja vseh narodov, t. j. dne 28. marcija, bode popoldne slavnostni shod naroda, v katerem bode ravnatelj českega pedagogija, dr. Fr. Blanda govoril „o znamenitosti Komenskega za šolo v obče in za naše šolstvo posebej“. Shod se otvori in zaključí z veličastnim koralom. Deželni odbor pa je dovolil za vršitev tega shoda ogromni pantheon v novej muzejnej palači. K shodu bodo pozvani zastopniki vsega českega šolstva, vseh autonomnih

državnih in cerkvenih uradov kakor tudi vseh znamenitih korporacij českých. Po končanem shodu se otvori na razstavišči lanske jubilejne razstave v krasnem paviljonu mesta Prage „Museum Komenského“ t. j. slavnostna razstava spisov, knjig, životopisov, autografov, obrazov, podob, zemljevidov, slik, fotografij, umetnostij itd., v obče vseh stvari, ki vodijo k spoznanju velikosti Komenskega. V ta namen se je sestavil vže pred pol leta poseben učiteljski odbor s predsednikom J. Klike, učiteljem meščanske šole, kateri zbira s sodelovanjem slavnostnega odbora vsa dela Komenskega v vseh jezikih na svetu, fotografije, slike obrazov vseh mest, itd. kjer je Komenski živel, kakor tudi slike njegovega groba in vseh znamenitih oseb, ki so bile z njim več ali manj v dotiki. V muzeji bode zbrano vse, kar more predočiti vso reformatorično dobo v vsemi strašnimi dogodki, ki so Komenskega in česki narod zadeli. Odbor muzeja kraljestva Českega pa je drage volje posodil vse, kar se količkaj tiče Komenskega. Profesor dr. Jaromir Čelakovsky, ravnatelj Tieftrunk in učitelj Patera izbirajo vže več časa iz knjižnice muzejine dela Komenskega kakor tudi starine Komensky-jeve dobe. Tudi vseučiliščna knjižnice in učiteljske knjižnice posodijo za razstavo vse, kar se tiče Komenskega, a profesor Šmaha prvi poznavalec Komenskega na Českem da v razpolaganje vso svojo bogato in obsirno zbirko Komenskega (glej Pop. št. 3 str. 44), v obče prinaša vse učitelstvo česko svoje darove ne samo z denarno podporo temveč tudi z zbirkami sem spadajočih predmetov na oltar svetega spomina Komenskega.

Slavnostni odbor Pražki pa je tudi skrbel na vse strani za slovesnost o bogatej književnosti česke, o čem bodem pozneje poročal.

Praga je prevzela pokroviteljstvo vseh Pražkih slavnostij kakor tudi društva Komensky-Gesellschaft v Berlinu.

V vedni spomin Komenskega se je v Pragi ustanovilo delničarsko zakladno učiteljsko društvo za Česko, Moravsko in Šlezijo z imenom „Dědictví Komenského“ (Dedšina Komenskega). Predlog za ustanovo takega društva se je staval in vsprejel pri društvu „Beseda učiteljska“ dne 16. jan. t. l. in

20. februarija 1892 se je vršilo ustanovno zborovanje; kajti v tem kratkem času se je oglasilo 1100 učiteljev delničarjev, plačujočih jedenkrat za vselej po 5 gl. v zaklad društva, in ta ideja učiteljske svojepomoči se širi z gazélino hitrostjo po imenovanih deželah. Ker je pri ustanovnem zborovanju pričujoči vladni komisar rekel, da delničarji ne smejo nobednega dobička od društva dobivati in ker bi sicer to podjetje postalo jednako drugim denarnim zavodom in bi torej vlada v smislu društvenega zakona iz l. 1867 tega društva ne potrdila, določili so zbrani delničarji učitelji sledeči namen društva: 1. Izdavati pedagoško literaturo. (Glej „Pop.“ št. 3. str. 47). 2. Jeden del čistega dobička darovati vsako leto učiteljskej sirotišnici vseh treh dežel. 3. Jeden del konviktu učečih so učiteljskih sinov in hčer. 4. A jeden del pa prilagati zakladu društva. Več o tem znamenitem društvu poročam drugokrat; kajti sedaj itak primanjkuje prostora v „Pop.“ za druga poročila o tristoletnici.

Brn. Učiteljsko društvo „Budeč Brněnska“ je sklenilo posvetiti letos vse svoje delovanje na spomin in proslavo Komenskega; zato bode vse leto v mestu in okolici prirejevalo popotna zborovanja s poljudnimi predavanji o Komenskem. Dotični sklep se glasi: „V svetlem značaju našega velikana ste za nas največje važnosti dve glavni črti, namreč: 1. njegova neizmerna ljubezen do naroda, odsevajoča se v sredotočji sil, povzdigniti svoje ljudstvo k duševnej plemenitosti in tem svojim silam je posvetil Komensky svoj slehern dih. 2. Goreča ljubezen do domovine, s katero se je ločil ponesrečeni mož, poljubljaljoč sveta njena tla, in po katerej se mu je v tujini vedno tožilo. Budeč Brněnska se torej smatra dolžno, oslavití njegov spomin ne samo med učiteljstvom, temveč tudi med narodom s prirejevanjem poljudnih predavanj“. V ta namen so se izbrali najboljši učitelji govorniki, da orišejo Komenskega najprej kot učitelja, potem kot duhovnika in domoljuba. Prvo tako popotno in ob jednem slavnostno zborovanje se priredi dne 31. marcija t. l. v prostorih Besedinega doma v Brnu s himno učiteljstva československega in s himno Komenskega. Slavnostni odbor v Brnu pa priredi s sodelovanjem učiteljskega kakor tudi vseh domorodnih društev in korporacij dostojno svečanost s sledečim vsporedom: V soboto dne 26. marcija zvečer v Narodnem gledišči slavnostna predstava s proslvom J. Merhauta, v nedeljo ob treh popoldne slavnostna predstava za ljudstvo, ob petih pa slavnost v velikej dvorani Besedinega doma. Slavnostni govor govori dr. J. Tuček. Profesor Slavik pa bode predaval „O životu in delovanji Komenskega“. Pri koncertu zapejejo vsa Brnska pevska društva dva skupna zbora (himno Komenskega in učiteljstva) in po jeden zbor vsako društvo posebej. V slavnostni odbor pošiljajo vsa Brnska česka društva kakor tudi narodni časniki svoje zastopnike.

Dunaj. Česka društva na Dunaji: 1. Slovanska beseda. 2. Komensky, društvo gospodov. 3. Komensky, društvo dam. 4. Narodna beseda. 5. Osrednje česko društvo. 6. Česka beseda v Hernalsu. 7. Narod. 8. Gnezdo kosov. 9. Pokrok. 10. Záboj. 11. Blánik. 12. Slávoj. 13. Ondříček. 14. Svatopluk in 15. Akademiško društvo so sklenila prirediti dne 27. in 28. marcija t. l. velik svečanost Komenskega, in sicer se bodo dne 27. marcija popoldne vršila javna predavanja o Komenskem v vseh dunajskih okrajih, kjer prebivajo Čehi, popoldne se priredi slavnostna akademija, dne 28. marcija pa velik slavnostni večer. Pokroviteljstvo teh slavnostij je prevzel znani mecen česki grof Harrach na Dunaji.

Linz. Društvo Cultur-Verein priredi Komenskyjevo slavnost. Vspored še ni znan.

Kolin. Slovenski učitelji obiskovalci jubilejne razstave v Pragi se še spominjamo prijetnega in svetega občutka, katerega nam je vtisnilo prijazno mesto Kolin s svojim lepim gričem, na katerem stoji visoka okrajšana piramida, častni spomin o krvavej bitki pri Kolinu padlih vojakov. V tem mestu se bode vršila 300-letnica z vsó svečanostjo. Priredi se glediščna igra in akedemija z životopisom, proslvom in živimi podobami Komenskega, kakor tudi slavnost šolske mladine z deklamacijami o Komenskem. Komensky, učiteljsko društvo mesta in okraja priredi slavnostno zborovanje s poljudnim predavanjem. Mesto bode v slavnostni večer razsvetljeno.

Olomuc. Komensky, učiteljsko društvo mesta in okraja priredi koncem meseca marejja v Olomuci slavnostno zborovanje s sledečim začasnim vsporedom: 1. Himna učiteljstva česko-slovenskega. 2. Slavnostni proslav. 3. Več slavnostnih predavanj. 4. Slavnostni zbor in 5. slavnostni banket.

Mlada Boleslava. Komensky, učiteljsko društvo imenovanega mesta in okraja, priredi dne 26., 27. in 28. marcija v zvezi z mestnim svetom slavnost Komenskega. Mesto je prevzelo pokroviteljstvo ter pošilja k odborovim sejam svojega zastopnika. V predvečer slavnosti bode velik koncert, pri katerem sodeluje samo učiteljstvo, drugega dne bode šolska veselica in akademija z životopisom Komenskega. Mesto bode slavnostni večer razsvetljeno.

Kromeríž. Komensky, učiteljsko društvo Kromerížko in Prerovsko, je sklenilo pridružiti se slavnostim imenovanega mesta s samostalno učiteljsko svečanostjo v obliki slavnostnega zborovanja. V ta namen se zbere dne 28. marcija učiteljstvo vsega glavarstva v prostorih mestnega stališča s sledečim vsporedom: 1. Himna učiteljstva česko-slovenskega. 2. Slavnostni proslav, govori učiteljca. 3. Slavnostni zbor. 4. Slavnostni govor o delovanji Komenskega kot človeka. 5. Slavnostni govor o Komenskem kot učitelji svojega naroda in vsega sveta. 6. Odlomki njegovih spisov. 7. Zborovanje se zaključí s himno

Komenskega, katero je spisala Eliška Krasnohorska, a uglasbil B. Tovačovsky.

Nahod. Komensky, učiteljska društva Nahodsko, Opočensko, Poličísko in Upicko, prirede dne 28. marcija v spomin Komenskyjeve tristoletnice skupno slavnostno zborovanje v Nahodeh s sledečim vspeoredom: 1. Himna učiteljstva česko-slovanskega. 2. Proslav, govori učiteljica. 3. Slavnostni zbor. 4. Slavnostni govor „O životu in delovanji Komenskega“ govori c. kr. okrajni šolski nadzornik Dr. Tomo Kouřil. 5. Himna Komenskega. Zvečer istega dne pa priredé v novej velikej dvorani slavnostno akademijo s sodelovanjem izbornih motij. Vsako društvo pošilja v slavnostni odbor po četri delegate.

Bistrica na Moravskem. Komensky, učiteljsko društvo v Bistrici priredi dne 28. marcija slavnostno zborovanje. Zraven pevskih zborov se bode sledeče podavalo: 1. Komensky kot pisatelj, govori učitelj Filipi. 2. Komensky kot domoljub, govori nadučitelj Vótova. 3. Komensky kot učitelj, govori učitelj Fišer. 4. Komensky kot filozof, govori učiteljica, gspđc. A. Melibarjeva. Istega dne otvori učiteljstvo v Bistrici okrajno razstavo učnih pripomočkov. Slavnostni odbor izbere potem iz te razstave učna sredstva in pripomočke za razstavo, katera se priredi v Brnu leta 1882. povodom Moravske deželne učiteljske konferencije.

* * *

Tako se pripravlja česko učiteljstvo in ves česki narod na dostojno in primerno proslavo velikih idej Komenskega in njegovih neizmernih zaslug za umni in нравni razvoj ljudstev s ponosno zavestjo, da je v njegovej sredi tekla zibelka slavnega učitelja vseh narodov na svetu.

Ker bode gotovo tudi slovensko učiteljstvo, če ne ravno meseca marcija pa vsaj pozneje slavilo Komenskega 300-letnico s prirejevanjem slavnostnih zborovanj itd. in da bi torej bilo možno dvorane

okrasiti s kipi in podobami oziroma jih razdeliti med vdeležence ali člane društev, navajam za nakup sledeče:

1. V založbi J. R. Vilimka v Pragi, Spalena ulica št. 13 je izišla krasna podoba Komenskega narisana po znanemu českemu portretistu in slikarji Janu Vilimku na močnem kartonovem papirju v razmerji 33×45cm. Cena 35 kr., s pošto in franko 45 kr. Ista podoba s steklom v okusno izrezljanem okviru stane 1 gld. 60 kr. za nefrankovano pošiljatev po pošti naj se doda za trdni zabojček še 40 kr.

2. Izborno urejeni hromolitografiski in tiskarski zavod g. V. Neuberta v Smihovem (Praga) je izdal dve krasni barvotiskani podobi Komenskega. Podoba velike oblike v razmerji 58×72 stane 1 gld. 20 kr. s pošto 1 gld. 35 kr. na platno napeta v črnem antikem okvirju s pozlačenimi črtami pa 4 gld. za zabojček se naj doda 40 kr. v čem poština ni vračunjena. *)

4. Sadrovo obrsje predstavljajoče Komenskega v polnih močeh zrelega moža, na obrazu mu je brati raz težkih skušenj života in silni nikdar poražen duh njegov. To obrsje je skupno delo umetnikov Prazkih gg. Heidelberga in Rypoty, katera vsprejemata naročila v svojej delavnici v Pragi, Smihov, Karlova ulica št. 568. Cena 5 gld.

3. Odbor Bolzanov česke učiteljske sirotišnice je izdal na korist tega zavoda podobe Komenskega v razmerji 12×17cm, kos po 6 kr., 20 podob 5 kr. Odbor se nadeja, da bode učiteljstvo česko, katero je lani z večno loterijo imenovanemu zavodu pridobilo četri tisoč gld. čistega dobička, tudi letos z nakupom oziroma z razprodajo teh podob pri učiteljskih društvih, krajnih šolskih svetih, občinstvu in slavnostih zavodu zdatno koristilo. R. K.

*) Podoba manjše oblike v razmerji 13¹/₂×18cm po 6 kr., 100 podob 3 gld.

Slovstvo.

Novosti.

Josipa Jurčiča „Zbranih spisov“ je izšlo do sedaj deset zvezkov. Zadnja dva zvezka obsegata in sicer IX. zvezek: 1. Doktor Zober. Izviren roman („Slovenska knjižnica“, 1876). 2. Meji dvema stoloma. Izviren roman (Slovenska knjižnica“, 1876.); X. zvezek: 1. Rokovnjači. Zgodovinski roman: („Ljubljanski zvon“, 1881). 2. Moj prijatelj Jamralc („Slov. narod“, 1877). 3. Šest parov klobas („Slov. narod“, 1878). 4. Po tobaku smrdiš („Slov. narod“, 1879). 5. Ženitev iz nevoščljivosti. („Slov. narod“, 1879). Cena vsakemu zvezku je 60 kr., (po pošti 5 kr. več) elegantno vezanemu pa po 1 gld. (po pošti 10 kr. več).

Levstik-ovi „Zbrani spisi“ uredil Francišek Levec. Dva zvezka poezij. V Ljubljani založila Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg 1891. 1. zvezek obsega na 306 str.: I. uvod, II. pesmi, III. ode in elegije, IV. sonete V. romance, balade, legende; 2. zvezek pa na 391 str.: VI. otročje igre v pesencah, VII. različne poezije, VIII. zabavljece in pušice, IX. ježa na parnas, X. ljudski glas in XI. kraljevdvorski rokopis. Vsakemu zvezku dodan je še „tolmač“ gospod Fr. Levca. Cena po 2 gld. 50 kr.

Upamo, da se bode slovensko učiteljstvo prav obilo naročevalo na dela teh dveh odličnih pisateljev slovenskih in tako omogočilo, da se izdavanje njihovih izvrstnih spisov vrši kolikor mogoče hitro.

Listek.

Pisma iz Sibirije.

XIV.

Res dandanes imajo nekateri čudne pojme o „slogi“. Ako kdo kaj napačnega trdi ter vsled tega dobi zaslužen odgovor, vže vpije na polna usta; Glejte ga, ta dela neslogo! Kamnajte ga! — Mnogokrat sem vže dejal in še jedenkrat povdarjam: mnogo gnilega je še v našem stanu. Vsakdo se čuti nezmotljivega, obdaje ga gola oholost, da ne vstpi nobednega ugovora. Sofistična zavijanja naj bi prikrivala napačne nazore njegove. Med možaki treba je odkritih besed, ne pa filozofičnih nestvorov.

Prav imate torej, č. g. urédnik! Nепrestano zbadanje, izzivanje in zavijanje ima svoj dobro premišljen namen, ki kmalu preseda. Škoda torej prostora, da bi se „Popotnik“ vtikal v neplodne prepire, saj imamo nujnejšega in hvaležnega dela dovolj!

Letošnje leto je za vse slovansko učiteljstvo velike važnosti. Kmalu bode minolo 300 let, od kar se je porodil jeden največjih pedagogov vseh narodov — Jan Amon Komensky. Zató je sveta dolžnost vsega učiteljstva, da o tej priliki priredi svečanosti, kakoršne so dostojne spominu in časti takó velikega pedagoga. Prepričan sem, da bode tudi slovensko učiteljstvo vse storilo, da primerno proslavi velikana učenosti in očaka vseh učiteljev. Sigurno ni okrajnega učiteljskega društva slovenskega, ki bi ne priredilo primerne slavnosti, da člane svoje navduši

za neumorno in plodonosno delovanje po krasnem vzgledu Komenskovem. Zlasti pa pričakujem od naše dične „Zaveze“, da bode kot jedini in zato poklicani predstavljatelj vsega združenega učiteljstva na najslavnejši način slavila ustvaritelja in reformatorja današnje pedagogike. Kakor narod, ki ne slavi svojih velikih mož, ni vreden, da se mu isti porodé, takó bi tudi učitelji ne bili vredni, da se je porodil njim kedaj največji učitelj-voditelj.

Nadejam se torej, da bode upravni odbor „Zaveze“ vse ukrenil, da se bode navedena slavnost najbolje obnesla. Le na nekaj bi še rad opozoril. Ali bi ne kazalo, po vzgledu drugih napraviti veliko „knjižnico“ za vse slovansko učiteljstvo. Potrebni prostor bi se dobil kje v Ljubljani ali drugod. Posamezna okrajna učiteljska društva bi svoje knjižnice združila v jedno veliko osrednjo knjižnico, katero bi imenovali „Knjižnica Komenskega“. Razne slovstvene družbe kakor tudi posamezniki, vneti čestilci Komenskega bi gotovo radi darovali svojih knjig. Tako bi si lahko v kratkem priredili krasno in bogato knjižnico, ki bi ostala kot trajen spomenik na tristoletnico Komenskega ter še poznim pravnikom pričala o požrtvovalnosti in navdušenosti slov. učiteljstva do vsega dobrega, lepega in plemenitega.

Dragi tovariši! prevdarite moj predlog!

Sibirčan.

Dopisi in druge vesti.

Gradec. Kakor se čuje, namerava vlada spremeniti sedanji nadzorni red na Štajerskem in pripravlja v to svrhu novelo k postavi o šolskem nadzorstvu. Spremenile se bodo po tej noveli določbe o sestavi krajinšolskih svetov, o njih disciplinarnem razmerju k deželni šolski oblasti in o mejah šolskih okrajev. Ali pride stvar vže letos pred deželni zbor, še ni določeno.

Po sedanjem zakonu o šolskem nadzorstvu so krajni šolski sveti, ki sklepajo o ekonomično-administrativnih zadevah šole, od deželne šolske oblasti skoraj popolnoma neodvisni in ni zajamčeno, da skrbé res tako za materijelne šolske potrebe, kakor zahteva zakon. Prigodi se, da vsolane občine neóčejo voliti svojih zastopnikov v krajne šolske svete in tako ovirajo njih sestavo. Težave nastanejo tudi, ako krajni šolski svet ne sklepa o zadevah, ki spadajo v njegovo področje, da-sí bi bili taki sklepi za šolo neobhodno potrebni. N. pr. če krajni šolski svet ne dela potrebnih priprav za ustanovitev kake šole, kakor za zidanja šolskega poslopja, za sestavo lokalne komisije itd. ali po krivdi predsednika, ki ni

sklical seje, ali pa če se večina krajnega š. sveta odteguje sklepanju. V takih in enakih slučajih nima okrajni š. svet, skoraj nikakih disciplinarnih sredstev. Po deželnem zakonu z dne 8. februarja 1869 se sicer lahko kaznujejo udi kr. š. sveta radi „odklonitve dolžnega delovanja“. Ker pa ti udi nimajo drugega dela ko samo se posvetovati in glasovati o materijalnih šolskih potrebah, bi bila pač nesmisel kaznovati krajni š. sveta samega ali pa katerega uda radi tega, ker je po svojem ravnal in odklonil kak predlog. Ne oziraje se na to pa okrajni šolski svet pri sedanjih razmerah proti mlačnim in za šolske interese se ne brigajočim krajinš. svetom vkljub kaznim ne more vpešno postopati in tudi škodljivih nasledkov takega pasivnega zadržanja ne more odstraniti.

Kakor se človeku dozdeva, še torej samo kazni ne zadostujejo, da bi se delovanje krajnega šolskega sveta vspešno uredilo. Sicer se je predlagala pred nekaterimi leti v nekem strokovnem listu za politično upravo, da bi se oni elementi iz krajnega šolsk. sveta izobétili, o katerih se ve gotovo, da vplivajo

slabo na zadržanje te oblasti. O tem bi morali po istem predlogu okrajni šolski sveti določiti. Istotako se naj omogoči, da bi se odstranil kr. š. sveta predsednik, ki ne spolnjuje dolžnostij, katere mu nalagajo zakoni. Dalje svetuje tisti list, da se naj da državi v interesu hitre zvržitve njenih postavnih določb pravica, razdružiti renitentni krajni šolski svet in odrediti ob jednem zopetno volitev. Ugovoru, da bi bila taka uredba prestroga, odgovorja omenjeni list z analogijo občinskega reda. Po avtonomnej upravi naj se omogoči občini oziroma ljudstvu, v mejah obstoječih zakonov ravnati se po lastni volji; če se potem ta dobrota ne vporabi sploh, ali če se vporabi na način, ki se ne strinja z postavami, je pač utemeljeno, da nadomesti država v običnem interesu samoupravo, ki nikakor ne zadostuje zahtevam, s svojo voljo.

Z navedenim, tako upamo, smo bistveno pokazali, po katerih načelih se bodo vršile premembe zakonov o šolskem nadzorstvu, nameravane od vlade.

Dalje se bodo baje predrugacili tudi okrajni šolski sveti. V vseh drugih deželah avstrjskih se strinjajo meje šolskih okrajev z mejami političnih okrajev, v Galiciji obsega jeden šolski okraj celo dve okrajni glavarstvi, samo na Štajerskim spada več šolskih okrajev k jednemu okrajnemu glavarstvu. Tako pa nastanejo nepotrebni stroški in se trati čas po nepotrebem. Radi tega namerava vlada, urediti razdelitev šolskih okrajev tako, kakor po drugih kronovinah, namreč, da se bodo meje šolskih okrajev zlagale z mejami okrajnih glavarstev.

. . . . t.

Radovljica. (Vabilo) h koncertu, katerega priredi radovljiško učiteljsko soboto v. 12. dan marcija 1892. 1. s prijaznem sodelovanjem gospic Aleksandrine Loger-jeve, Celestine Roblek-ove in Minke Homann-ove v šolskem poslopju v Radovljici. Vspored: 1. Fr. pl. Suppé: Overtura k operi „Pique Dame“ za klavir (četveroročno), gosli in violoncel. Igrajo gospici R. Roblek-ova in A. Loger-jeva in gospoda H. Podkrajšek in J. Piancki. 2. Joh. Brahms: Oggerski plesi št. 6. Na klaviru četveroročno svirate gospici M. Homann-ova in Roblek-ova. 3. Fr. S. Vilhar: „Mornar“, samospev, poje gospod Piancki; na klaviru spremlja gospica A. Loger-jeva. 4. Alexander Fesca: Trio za klavir, gosli in violoncel; igrajo gospica A. Loger-jeva in gospoda H. Podkrajšek in J. Piancki. 5. Fr. Chopin: Valse brillante (op. 34 št. 1.) Na klaviru igra gospica C. Roblek-ova. 6. C. Kamerlander: „Der Musketier“, samospev, poje gospod J. Piancki; na klaviru spremlja gospica A. Loger-jeva. 7. Fr. Schubert: Marche militaire za klavir (četveroročno), gosli in violoncel. Svirajo gospici C. Roblek-ova in A. Logerjeva in gospoda H. Podkrajšek in J. Piancki. Cena prostorom: Sedež 1. do 4. vrste 60 kr., sedež 5. do 8. vrste 40 kr. Ker je čisti dohodek na-

menjen ustanovitvi šolarske knjižnice, se preplačila hvaležno vsprejemajo. Začetek ob 8. uri zvečer.

O d b o r.

Braslovče. „Koder pa smrtna kosa kosi, — — jok se glasi.“ Po noči od 2. na 3. svečana je tukaj nagle smrti umrl preč. g. dekan Lovro Potočnik. Na Svečnico je še predpoludnem vodil sprevod na pokopališče, je imel potem cerkveno opravilo s propovedjo. Čutil se je bolehnega, zato so mu svetovali, da naj propoved izpusti, česar vendar ni storil. — Po noči pa je izdihnil svojo blago dušo.

Iz zvonika ste viseli dve črni zastavi, jedna pa raz šolsko poslopje, ki so mnogobrojno zbirajočemu se ljudstvu oznanjevale, da je braslovška župnija zgubila svojega duhovnega pastirja, zanesljivega svetovalca in dobrotnika. V petek, 5. bil je slovesen pogreb, kojega se je vdeležilo veliko število ljudstva, šolska mladina s svojim učiteljsvom, več sosednih učiteljev — rajni bil je vedno rad v dotiki s šolo in učiteljsvom — okrajni sodnik, 31 duhovnikov. Na priznici se je od rajnega poslavljajl njegov prednik (ki ga je pred pol drugim letom v to cerkev vpeljal kot svojega namestnika) preč. g. J. Bohinc, mestni župnik in kanonik v Mariboru, sprevod je vodil vč. g. Ogradi z mitro, na grobu pa so mu domači pevci zapeli: Blagor mu!

Rajni bil je več let ud okrajnega in krajnega šolskega sveta, če se ne motim, bil je v Gornjem-gradu tudi namestnik predsednikov. V prejšnjih letih bil je vnet in spreten katehet; zdaj pa kot dekan, ud krajnega in okrajnega šolskega sveta miren pa vspešen zagovornik in pospeševatelj šolstva.

Blag spomin vrlemu možu! V. J.

Šmarški okraj. (Vabilo) „Šmarsko-rogačko učiteljsko društvo“ priredi v nedeljo, dne 27. t. m. v Šmarji izvanredno slavnostno zborovanje v spomin tristoletnice rojstva Jana Amosa Komenskega. Pri tej priliki bo tudi gospod nadzornik tolmačil znani ukaz deželnega šolsk. sveta. Obilne vdeležbe se nadeja o d b o r.

(Odlikovanje.) Profesor in c. kr. okr. šolski nadzornik v Gorici, gosp. Franc Vodopivec, dobil je naslov cesarskega svetovalca. — Mi vrlemu šolniku našemu na tem odlikovanju prav od srca čestitamo!

(Nasvet letošnjemu zborovanju „Zaveze“.) O binokostih se bode gotovo na dostojni način praznovala 300-letnica slavnega Komenskega. Pri tej priliki pa naj bi se tudi vže posvetovali, kako bomo najbolje praznovali čez 8 let (1900) stoletnico prvaka slovenskih pedagogov nepozabnega knezoškofa Slo m š e k - a; kajti ako hočemo kaj posebnega in stalnega napraviti, doba osmih let ni predolga. — Gotovo je slovensko učiteljsvo v prvi vrsti poklicano, da stopi na čelo tej slavnosti, ki pa

ne bude omejena samo s slovesnostjo v škofovem rojstnem kraju in z vzdanjem spominske plošče, marveč postavi naj se kak večji spomenik n. pr. „Učiteljski dom“ in konvent za učiteljsko dečo! To izvršiti naj bude častni nalog naši „Zavezi!“ B.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Franc Jauk, učitelj v Studencih dobil je nadučiteljsko službo v Radvanjih; gospod Jožef Vodošek, podučitelj v Št. Ilu je postal definitivni učitelj v Framu; gspdc. Marija Turk, podučiteljica v Poličanah pa pride na jednako mesto v Studence. Podučiteljica v Articah, gspdc. Marija Pink, je na svojem mestu stalno nameščena. — Gospod Jožef Šac, nadučitelj v Kamnici pri Mariboru je stalno vpokojen.

Na Kranjskem: Gospod Stefan Tomšič, nadučitelj v Vipavi je imenovan stalnim nadučiteljem v Ribnici. Stalno so še nameščeni gg.: Aleksander Lunaček kot nadučitelj v Trebelnem, Jožef Novak kot drugi učitelj na Dobrovi pri Ljubljani, Slavko Flis v Sorci, Karol Wider v Vipavi, Antonija Rott v Srednji vasi pri Kočevji, Vendelin Sadar v Zalogu pri Kamniku in Kristina Schuller v Bohinjski Bistrici. Gospod Anton Likozar pride iz Gorič v Godovič, od tod pa g. Jožef Petkovič v Goriče. Gspdc. Olga Würner dobila je začasno II. učiteljsko mesto v Begunjah pri Radovljici. Gosp. Simon Hrovat je postal pomožni učitelj v Lešah pri Trziči, gospod Bernard Jane pa namestuje učitelja v Žabnici pri Škofji Loki.

Raznoternosti.

[Za šolstvo] izda v Evropi na leto: Francoz 3·16 mark, Anglež 3·08 mark, Nemec 2·2 mark, Avstrijec 1·64 mark, Rus 1·08 mark, Italijan 0·88 mark in Španec 0·64 mark (à 60 kr).

[Ravnovesje telesnega in duševnega dela.] O ti zadevi piše sloviti profesor Dr. Nussbaum sledeče: Popolnoma krivo je mnenje, da se n. pr. devetleten otrok nauči več v sedmih ali osmih urah na dan, kakor v četririh ali pet. Ob devetih morajo biti otroci vže v postelji a ne sme se jih nikdar pred petimi buditi, ker se sicer njihovi možgani zadostno ne odpočijejo. Popolnoma pravilno je načelo, da morajo imeti otroci ves dan opraviti, a večji del tega časa mora se odločiti telesnemu razvoju, in to, kolikor je mogoče, na svežem vzduhu. Da se je uvela telovadba obligatno, bil je jako ugoden začetek na poti zboljšanja vzgoje, žal da doslej le malenkostno dajemo tega leka mladeži. Dr. Nussbaum je prepričan, da se bodo v bodoče morale telesne vaje vrstiti v duševnimi, ako hočemo zdravje mladeži ohraniti v normalnem stanju. Pouk ne izgubi pri tem ničesar, kajti dokazana stvar je, da se dosežejo

v pouku mnogo lepši vspehi, ako je telo krepko in ako duševni napor ne traja predolgo. Tako vidimo, ako izvzamemo posebno nadarjene otroke, pri vseh drugih vže dopoldne in seveda še bolj zvečer, da je delovanje njihovih možgan popolnoma oslabele, vsled česar o takim času le malo pojmejo in se k večjemu z velikim trdom brez potrebnega razumeња mehanično stvari naučē. „P. z B.“

[Vzgoja dekliška na Rumunskem.] Za dekliško vzgojo se na Rumunskem mnogo bolje skrbi kakor n. pr. pri nas ali na Nemškem. Na Rumunskem je namreč več zasebnih dekliških licejev, v katerih se dekleta pripravljajo za obisk vseučilišč. Razun tega imajo Rumunke tri srednje petrazredne šole v Bukureštu, Jašu in Kraljevem (Krajova), kjer se pripravljajo dekleta za učiteljice. Katere devoyke hočejo z državnih šol na vseučilišče, pripravljajo se še dve leti na omenjenih zasebnih licejih in delajo potem godni izpit. Na vseučiliščih posvečujejo se slušateljke literaturi in lepim umetnostim, v naj-novejšem času pa so se dale nekatere upisati na zdravniško in pravniško fakulteto, kjer baje nikakor ne zaostajajo v naukih za svojimi možkimi tovariši. Zdaj so na Rumunskem dve doktorici medicine in 2 advokatki, kateri stojite, kar se tiče zgovornosti z advokati popolnoma v isti vrsti — kar seveda popolnoma verjamo. „Pros. Glasnik“.

[Uspehi v srbskih šolah] so tako žalostni, da bi jih človek ne poznajoč razmer, smatral nemogoče. Na Srbskem morajo otroci obiskovati šolo od 7. do 12. leta, morejo se torej, ako redno dohajajo v šolo, naučiti vsaj dobro čitati in pisati. In vendar množica otrok čez nekaj let pozabi docela čitati in pisati, kar sami učitelji trdijo. Tako se je neki učitelj prepričal, da dečki, ki so bili poprej jako dobri učenci, čez 5—6 let niso znali niti za pero prijeti. Vzrok tega žalostnega pojava je osobito, da srbski otroki izšedši iz šole nič več ne čitajo niti ne pišejo. Tu se najbolje kaže upliv zabavnih in poučnih knjig in listov, kajti le s tem, da se mnogo čita, ohranja se med narodom znanje čitanja in pisanja. „Beseda učiteljská“.

[Posnemanja vredne novosti.] Na Švedskem so postala drsališča in zabave na ledu za šolsko mladež občna, lahko rečemo, modna. V ti stvari delujejo šolski uradi, katere gmotno podpirajo, ako treba roditelji, časih tudi vsa občina. — V Parizu odredili so pristojni organi, da so šolske sobe po zimi učencem odprte do 7. ure zvečer. Ubožna šolska mladina nauči se na ta način v topli in primerno razsvitljeni sobi pri čisti mizi lekcij ali spiše naloge, česar bi doma iz raznih vzrokov ne mogla. Mimo tega zabavljajo se učenci tudi lahko v posebnih dvoranah ali na šolskem dvorišču, seveda jih vedno učitelj nadzoruje. Tako prizadeva si šola, da nadomesti dom onim, ki ga potrebujejo. „Szkola.“

[O dekliški vzgoji]. Česa je treba vedeti dekletom, bodočim gospodinjam v zdravstvenem obziru? Temu vprašanju odgovarja Dr. Schofield na zdravstvenem kongresu v Londonu. Devojke je treba seznaniti s somatologijo in fizijologijo človeka, z vrstni jedil in njih pripravljanim, z ventilacijo in zdravo uredbo hiše, iz kratka, da poznaja pet temeljnih zdravstvenih zakonov, ki so: zdrav zrak, dobra jed, čistota, prava uredba dela in počitka in primerna obleka. „P. z. B.“

[Kakó kličejo Boga razni narodi?] Slovani rabijo večinoma besedo Bog (Boh, Bûh), Livonci Deews, Liteinci Diews, Angleži God, Nemci Gott, Danci (Švedi in Norvegi) Gud, Irci Dia; po latinski se kliče Deus, španski Dios, francoski Dieu, grški Theós, albanski Perendia, bengalski Išvar,

peruanski Divsaja, Indijani v Novej Škotskej Nicocam, Eskimi Gudib, Turki Allah, Voguri (na Uralu) Tórim, Čuvaši (ob Volgi) Tora, Japonci Jubmel, Finci Jumala, Madjari Isten; otočani Tihega oceana Atua; otočani Bornea Hatalla, Zulufakri imenujejo Boga Utixo, Kisnatelci (ob vzhodnjem pobrezju afriškem) Munngu. „P. z. B.“

[Dragocena zbirka metaljev.] Bivši dunajski župan baron Felder je prodal svojo znano zbirko metaljev baronu Rothschild-u v Londonu za 50.000 gld.

[Temeljnost.] Nek temeljit nemški učenjak je izumil, da pride na jeden kilogram 141.000 muh. Katere zvrsti, se pač ne pové. Človeštvo mu more res biti hvaležno; boljše pa bi bilo, ko bi bil iznašel, kako bi se iznebili 1kg muh.

Razpisi natečajev.

Št. 299.

Nadučiteljsko mesto.

Na trirazrednici pri Sv. Barbari v Halozah v IV. plačilnem razredu in stanovanjem v šolskem poslopji je umestiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje opremljene, prošnje z dokazom, da so zmožni poučevanja v slovenskem in nemškem jeziku, — da so avstrijski državljani, in da so vsposobljeni za subsidiaričen pouk katoliškega veronauka, predpisanim potom do 17. marcija 1882 pri krajnem šolskem svetu Sv. Barbara v Halozah.

Okr. šolski svet Ptuj, 15. februarja 1892.

2—2

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 174

Razpis.

o. š. sv.

Na jednorazrednici v Črešnjevci, v sodniškem okraji metliškem, razpisana je služba učitelja in voditelja z letno plačo 450 gld. doklade 30 gld. in prostim stanovanjem v stalno ali pa v začasno nameščenje. V zadnjem slučaju znaša letna plača le 360 gld.

Prošnje naj se vlagajo do 30. marcija t. l. pri podpisnem c. kr. okr. šol. svetu.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji,
1. marcija 1892.

Št. 199.

Razpis.

Na dvorazrednici v Starem trgu pri Poljanah razpisana je druga učiteljska služba z letno plačo 450 gld. in prostim stanovanjem v stalno ali začasno nameščenje. V zadnjem slučaju znaša letna plača le 360 gld.

Prošnje naj se vlagajo do 30. marcija t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji,
6. marcija 1892.

Št. 147.

Nadučiteljsko mesto.

Na novo razširjeni dvorazredni ljudski šoli v Bučah je stalno popolniti novo sistemovano z def. učiteljem nameščeno nadučiteljsko mesto z dohodki po IV. plač. razredu in užitkom prostega stanovanja.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in vsposobni subsidiarično poučevati tudi v katoliškem veronauku, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 31. marcija t. l. pri krajnem šolskem svetu v Bučah pošta Kozje (Drachenburg).

Okr. šolski svet Kozje, 15. februarja 1892.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Ad št. 141.

II.

Zopetni razpis natečaja.

Na četverorazrednici v Marenbergu se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu stalno ali tudi začasno.

Prosilci naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, predpisanim potom do 3. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu v Marenbergu.

Okr. šolski svet Marenberg, 5. marcija 1892.

Predsednik: Finetti s. r.

Št. 99.

Podučiteljsko mesto.

Na petrazrednici v Šmarji pri Jelšah se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu stalno ali tudi začasno.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 6. aprila t. l. pri krajnem šolskem svetu v Šmarji pri Jelšah.

Okr. šolski svet v Šmarji, 8. marcija 1892.

Predsednik: Dr. Wagner s. r.

Vsebina. I. Kako se je pripravljati na izpit sposobnosti za občne ljudske šole. (H. Schreiner.) — II. O učiteljskih plačah na Goriškem. — III. Vrtnitev v domačijo. (I.) (Franc Zopf.) — IV. Proslava 300letnice J. A. Komenskega. — V. Slovstvo. (Ocene.) — VI. Pisma iz Sibirije. (XIV.) (Sib.) — VII. Dopisi in druge vesti. — Raznoternosti. — VIII. Natečaji.